

**UCHWAŁA NR XLVIII/304/2022
RADY GMINY KOTLIN**

z dnia 29 listopada 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 - 2025

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022r. poz. 559 ze zm.) oraz art.176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.z 2022r. poz. 447 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kotlin na lata 2023 – 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kotlin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Czesław Moch

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE KOTLIN NA LATA 2023 – 2025

I. Wprowadzenie

Rodzina jest naturalnym środowiskiem dobra i rozwoju jej członków – głównie dzieci, które wymagają szczególnej pomocy i ochrony ze strony osób dorosłych. Kiedy własne możliwości i zasoby nie pozwalają rodzinie pokonywać sytuacji trudnych i kryzysowych konieczne jest wsparcie ze strony państwa. Każdy człowiek potrzebuje rodziny jednak to dziecko potrzebuje jej szczególnie do swojego prawidłowego rozwoju – to rodzina ma zaspokoić jego potrzeby, zapewnić poczucie bezpieczeństwa, otoczyć miłością.

Z punktu widzenia potrzeb dziecka, naturalna rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Najbardziej stabilnym punktem w doświadczeniu dziecka jest rodzina naturalna. Tylko w prawidłowo funkcjonującej rodzinie jest możliwy pomyślny rozwój dziecka. W chwili, gdy w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Większość problemów występujących w rodzinie to problemy bardzo złożone, wymagające interdyscyplinarnych rozwiązań. Problemy dezorganizujące życie rodziny to głównie: choroba alkoholowa, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Towarzyszy im często ubóstwo czy długotrwałe bezrobocie. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Rodzinę należy wspierać i wspomagać, by mogła zacząć prawidłowo funkcjonować – nie można zastępować jej w funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Dlatego też, założeniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie pojawiających się problemów.

Na terenie Gminy Kotlin problemem przemocy w rodzinie zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Opierając się na założeniach ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz.U. z 2022r., poz. 447 ze zm.) - dalej u.w.r.s.z. zaleca się zaangażowanie asystenta rodziny, o którym stanowi art. 11 ust. 3 i art. 12 u.w.r.s.z. Rola asystenta rodziny jest bardzo ważna, zaczyna się na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Do zadań asystenta należy całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji, czy też od pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowywanie dzieci. Głównym zadaniem asystenta jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę, powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej. Należy zauważyć, że wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności

lokalnej. Wzorem innych państw Unii Europejskiej, w których służby społeczne funkcjonują jak najbliższej rodziny coraz więcej kompetencji przejmują samorządy gmin i powiatów. Jest to spowodowane reformami ustroju terytorialnego państwa.

Pomoc Społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, kładzie ona nacisk na wspieranie, a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb.

Przedstawiony poniżej Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 - 2025 stanowi realizację dyspozycji ustawowej i jest spójny ze strategią rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kotlin na lata 2022 – 2032.

1. Podstawą działań ujętych w programie są w szczególności regulacje obowiązujących ustaw:

- Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz.U. z 2022r., poz. 447 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz.U. z 2021r., poz. 2268 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn.: Dz.U. z 2021r., poz. 1249).

2. Podstawa prawna działań

Artykuł 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 u.w.r.s.z.

II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących w Gminie Kotlin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Diagnoza została dokonana w oparciu o dane będące w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotlinie.

Określenie zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny stało się możliwe dzięki analizie danych o rodzinach i osobach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotlinie.

Na dzień 30 czerwca 2022r. Gmina Kotlin liczyła 7129 mieszkańców.

Tabela nr 1.

Wyszczególnienie	Rok 2021
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	167
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	427
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	29
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	26
Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie (30.06.2022) w wieku 0 - 17 lat	1583

Przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin, pokazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2.

Występujący problem	Liczba środowisk
Ubóstwo	104
Bezrobocie	37
Długotrwała lub ciężka choroba	120
Niepełnosprawność	57
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina niepełna	63
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina wielodzietna	38
Alkoholizm/ problem alkoholowy	35
Narkomania	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0
Zdarzenia losowe	2

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach pomocy społecznej, długotrwała lub ciężka choroba i ubóstwo pozostają jako główne powody destabilizujące osoby i środowiska rodzinne. W 2021r. wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej, problem ten dotyczył 120 rodzin. Inne powody deficytów to m.in. niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (rodzina niepełna lub wielodzietna), .bezrobocie, alkoholizm.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotlinie wynika, że do końca 2021 roku z terenu Gminy Kotlin 4 dzieci przebywała w rodzinach zastępczych, a 4 w domu dziecka. W 2021r. zaewidencjonowano ponadto zawarcie 44 małżeństw i 16 rozwodów.

III. Czas realizacji programu

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2023 - 2025.

IV. Odbiorcy programu

Odbiorcami Programu są:

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- 2) Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- 3) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

V. Cele główne i szczegółowe

*** Cel główny programu:**

Celem głównym Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy .Kotlin w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

*** Cele szczegółowe to:**

- podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny;
- wzmacnianie roli i funkcji rodziny;
- wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
- wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie;
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania;
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej;
- podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi;
- współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny.

VI. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie zachowań negatywnych oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

VII. Realizator programu:

Koordynatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotlinie. Realizacja Programu będzie odbywać się w partnerstwie z:

- Placówkami oświatowymi z terenu Gminy Kotlin oraz placówkami spoza terenu Gminy, do których uczęszczają dzieci z Gminy Kotlin,
- Urzędem Gminy w Kotlinie,
- Policją,
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarocinie,
- Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Jarocinie,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Jarocinie,
- Zakładami Opieki Zdrowotnej,

- Powiatowym Urzędem Pracy w Jarocinie,
- Kuratorami Sądowymi,
- Organizacjami pozarządowymi.

VIII. Zadania w zakresie wspierania rodziny:

Lp.	Nazwa zadania	Partnerzy w realizacji zadania
1.	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny	OPS w Kotlinie
2.	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego – psycholog, prawnik.	OPS Kotlin, GKRPA Kotlin, OIK Jarocin
3.	Współpraca i wymiana informacji ze Świetlicami Środowiskowymi	OPS Kotlin, Świetlice Środowiskowe
4.	Finansowanie kosztów pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające.	OPS Kotlinie, UG Kotlin
5.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej	OPS Kotlin, UG Kotlin
6.	Współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej	OPS Kotlin, UG Kotlin
7.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka	OPS Kotlin, UG Kotlin
8.	Współfinansowanie pobytu dziecka w regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej	OPS Kotlin, UG Kotlin
9.	Współfinansowanie pobytu dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	OPS Kotlin, UG Kotlin
10.	Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją zadań dla Rady Gminy	OPS Kotlin
11.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	OPS Kotlin, Policja, Zespół Interdyscyplinarny

Dla realizacji zadań zakłada się następujące działania:

Wsparcie Interdyscyplinarne. Pomoc i wsparcie Asystenta Rodziny.

Bardzo ważna w pracy z rodziną jest profilaktyka. Kluczową rolę odegra tutaj asystent rodziny, do którego zadań będzie należało:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;

- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
 - 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
 - 6) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
 - 7) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
 - 8) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
 - 9) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
 - 10) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
 - 11) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
 - 12) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
 - 13) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
 - 14) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny,
 - 15) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
 - 16) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
 - 17) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną;
- wykonywanie innych czynności i obowiązków wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Praca asystenta rodziny będzie również polegała na inicjowaniu i rekomendowaniu zadań zespołowych w skład których wchodzić będą m.in. asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca asystenta rodziny lub zespołu powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów środowiska rodzinnego, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego), treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia.

W miarę możliwości praca w ramach Programu powinna opierać się o pełną współpracę z rodziną.

Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Pomoc w formie rodzin wspierających

Rodzinie może być udzielana pomoc w formie wsparcia przez rodziny wspierające. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej najlepiej powierzyć osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka. Do zadań rodziny wspierającej należy m.in.: pomoc w opiece nad dziećmi i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy. Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy.

W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo oraz szkolenie.

Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

IX. Źródła finansowania programu:

1. Środki własne Gminy Kotlin.
2. Dotacje z budżetu państwa,
3. Środki pozabudżetowe.

X. Monitoring i ewaluacja

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu będzie polegał na bieżącym analizowaniu oraz corocznym porównywaniu wartości określonych w Tabeli 1 i 2 oraz danych dotyczących przemocy w rodzinie i umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy konkretne działania powinny być kontynuowane, powinny być nasilone czy raczej zmodyfikowane by lepiej służyć rodzinom.

XI. Uwagi końcowe

Raport z ewaluacji i monitoringu programu będzie sporządzony przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotlinie w terminie do dnia 31 marca każdego roku. W przypadku modyfikacji Programu założenia metodologii ewaluacji i monitoringu będą odpowiednio dostosowywane. Ośrodek Pomocy Społecznej będzie koordynował realizację Programu, gdyż jest ma on pomóc w dążeniu do stworzenia optymalnych warunków do wychowywania dzieci w rodzinie naturalnej oraz opieki nad nimi. Założenia Programu mają duże szanse zostać zrealizowane dzięki współpracy różnych instytucji, placówek i organizacji oraz aktywnej współpracy rodzin.

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR XLVIII/304/2022
RADY GMINY KOTLIN
z dnia 29 listopada 2022 r.
w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025

Zgodnie z art.176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy.

Z tych względów podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.